

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. V. De Simonia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

tionem, cum scilicet ordinandus fuerit aliquis, aut etiam consecrandus; tunc ad extraordinariam pœnam secundùm arbitrium Judicis differri citra vinculum inscriptionis est excipiens adstringendus, si defecerit in probando. Ratio disparitatis indicatur ibidem: quia majoris damni est exceptio contra confirmatum, quam contra præcise Electum. Exceptio enim contra Confirmatum, cum probata fuerit, non solum impedit ipsum ab Ordinatione vel consecratione, sed etiam in consequentiam privat jure antecederet acquirit per confirmationem, propter connexionem utriusque, ut docet *Abb. ibid. num. 2.* At exceptio contra præcise Electum, ratione connexionis, privat dumtaxat jure antecederet acquirit per Electionem: majoris autem damni est privari jure per confirmationem, quam jure per Electionem acquirit, cum primum sit jus in re, alterum autem jus ad rem.

T I T. V.

De Simonia.

1. DICTUM est in præcedentibus titulis de causis in genere, quæ super criminibus in judicio proponuntur: consequens est ut de ipsis criminibus distinctius, sed tamen breviter videatur.

videamus, initio facto à gravioribus, quæ solum Deum principaliter offendunt, qualia sunt Simonia, hæresis, Apostasia &c. dicturi quoque postea de iis, quæ etiam hominibus læsionem inferunt, quia sunt homicidium, furtum, usura &c.

2. Inter delicta primi generis detestandæ pravitatis est Simonia, quæ nonnumquam in sacris Canonibus appellatur hæresis, ut in *c. fin. 1. q. 7. & c. Quotiens 5. de Simon.* quia Simoniacus vendendo rem spirituales, & Sacram, vel speculative putat ipsam esse venalem, vel saltem ita operatur ac si putaret ipsam esse venalem, quod est vel esse hæreticum, vel ita operari ut operaretur hæreticus.

3. Est enim Simonia *studiosa cupiditas seu voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale vel spirituali annexum*, ut definitur communiter à Theologis, & Canonistis post *Glos. in 1. q. 1. ad initium*, eoque nomine appellatur à Simone Mago, qui primus in novo Testamento legitur hujus sceleris reus extitisse, ut videre est in *cap. 8. Act. Apost.* Dicitur *studiosa voluntas*, hoc est ex electione & deliberatione. Dicitur *emendi vel vendendi*, per quæ verba intelligitur omnis contractus non gratuitus, idest quo res aliqua pretio æstimabilis detur tamquã compensatio pro re spirituali, sive detur pecunia, sive aliquod pecunia æstimabile, quod reduci solet vel ad
munus

munus à manu, vel ad munus ab obsequio, vel ad munus à lingua, ex c. *Sunt nonnulli* 114. 1. *quest. 1.*

4. Simoniæ species multiplex est. Alia enim est Simonia mentalis, alia conventionalis, alia realis. Simonia mentalis de qua jura loquuntur & quæ Ecclesiasticis etiam pœnis subijci potest non est sola interna voluntas committendi simoniam, ut præcisa ab omni opere externo: actus enim pure internus humanis legibus non punitur, ex l. *Cogitationis* 18. ff. *de pœnis*, quæ est translata in Decretum à Gratiano cap. *Cogitationis* 14. *de pœnit. dist. 1.* sed est voluntas prorumpens in aliquem actum externum, non tamen de se manifestativum pravæ voluntatis, ut si quis rem spirituales velut ex justitia debitam pro aliquo temporali det aut accipiat, non interveniente ulla conventionem vel pacto expresso, aut tacito: quæ intentio si exterius probari, aut legitime præsumi non possit, non habet Judicem humanum punitorem, sed solum Deum. Sumuntur hæc est c. *Tua nos*. 34. & c. *fin. de Sim.* Videri potest *S. Tho. 2.2. qu. 100.*

5. Simonia conventionalis dicitur quoties intervenit pactum tacitum vel expressum verbis, aut aliis signis exterius manifestatum, nondum tamen executioni mandatum. Hæc simoniæ species, quoad contractum, de se perfecta est,

X

est,

est, licet quoad effectum vel usum nondum fueris consummata, eo simili modo quo *inst. de empt. & vendit. §. 1.* dicitur contracta atque perfecta emptio & venditio, simul atque de pretio convenit, quamvis nondum pretium numeratum sit, ac neque arrha data fuerit.

6. Demum simonia realis vocatur, quando pactum ipsum est executioni mandatum, per traditionem rei spiritualis, & per traditionem pretii temporalis pro ipsa; adeoque idem est ac Simonia conventionalis consummata. Quod si unius tantum rei sit facta traditio, puta vel solius rei spiritualis, vel solius pretii, nondum autem utriusque; in tali casu dicitur Simonia mixta, quia aliquid participat de Simonia conventionali, quatenus una traditio facta non est; & etiam aliquid participat de reali, quatenus alia traditio facta est.

7. Dividitur etiam simonia in eam quæ est juris Divini & naturalis, & in eam quæ est juris humani & Ecclesiastici. Simonia juris Divini & naturalis dicitur quando aliqua res de se spiritualis venditur aut emitur, ut puta si quis Sacramenta venderet, aut Calicem consecratum pluri ob benedictionem, & sic de reliquis. Simonia juris Ecclesiastici est, quæ malitiam simoniæ habet immediatè ex vi prohibitionis Ecclesiæ vetantis venditionem aut pactum onerosum circa talem rem intuitu reli-

gio-

religionis seu reverentiæ debitæ rebus sacris; ita
 ut talis venditio talem malitiam non haberet,
 exclusa Ecclesiæ prohibitione, etiamsi res esset
 etque sacra, sicut nunc est. Hujus generis esse
 censetur permutatio beneficiorum facta sine
 autoritate Superioris, utpote prohibita per Sa-
 cros Canones intuitu religionis in *c. Quæsitum.*
de rerum permut. aliisque juribus, qualis per-
 mutatio malitiam simoniæ non haberet exclusa
 Ecclesiæ prohibitione, quia non est permutatio
 temporalis cum spirituali, sed unius spiritualis
 cum alio spirituali. Idem dic de venditione
 quarundam rerum aliquid temporalitatis ha-
 bentium, ratione cujus possent absque simo-
 nia vendi, nisi hoc esset ab Ecclesia prohibi-
 tum ex motivo religionis, quia annexam ha-
 bent aliquam consecrationem vel spiritualita-
 tem, qualia sunt Sacrum Oleum, vel Chrisma,
 quæ vendi prohibentur in *c. Non satis. 8. de Si-*
mon. & quædam officia temporalia ordinata ad
 temporalium rerum Ecclesiæ administratio-
 nem, quæ cum saltem remotè ordinentur ad fi-
 nem spiritualem, prohibentur pariter vendi in
c. Salvator. 8. & c. Si quis Episcopus 3. 1. 9. 3.

8. Ad idem genus simoniæ juris Ecclesiasti-
 ci, reducitur simonia illa quæ dicitur *confiden-*
tialis, atque committitur, cum quis alicui re-
 signat, vel aliter procurat beneficium, eligendo
 illum, vel confirmando, vel instituendo, vel in-

commendam dando &c. cum certa confidentia, seu cum pacto expresso, vel tacito acquirendi, seu recuperandi sibi, vel alteri idem beneficium pro aliquibus circumstantiis, ut si quis beneficium resignaret retento sibi vel alteri iure regressus, ingressus, vel accessus ad idem beneficium, aut reservata pensione annua, aliave parte fructuum sine legitima authoritate Superioris, de quibus supra diximus in *lib. 1. tit. de renunciat.* Hæc enim prohibita sunt tum à Trident. *sess. 25. de refor. cap. 7.* tum recentius à Pio IV. in *Constit. 85.* quæ incipit *Romanum Pontificem*, & à B. Pio V. in *Const. 85.* quæ incipit *Intolerabilis*

9. Ut igitur pro Institutionum brevitatem satis amplam paucis amplectamur, materia simoniae est omnis res spiritualis, & sacra, quæ ordinata sit ad spirituale salutem, vel ex natura sua, vel ex institutione Divina, aut Ecclesiastica, unde prohibita sit vendi aut alio contractu oneroso permutari, ex motivo religionis. In tali genere rerum invendibilium sunt principaliter res supernaturales, sive tales essentialiter, quales sunt gratia, dona Spiritus Sancti, Sacramenta, ut est communis doctrina quæ sumitur ex *c. eos qui 21. 1. q. 1. & c. sicut in certo 39. de simon.* sive supernaturales sint casualiter, qualia sunt Sacramentalia, seu sacra simoniae pro administratione Sacramentorum

de Missæ sacrificio ab Ecclesia institutæ, ex c. cum
 in Ecclesia 9. eod. Sive tales sint consequenter, ut
 sunt omnes actus potestatis supernaturalis, sive
 Ordinis, sive jurisdictionis, cum supernatura-
 les sint tam parte principi, quam ex parte finis,
 ut colligitur ex S. Th. 2. 2. qu. 100. art. 3. & tra-
 dunt Canonistæ in c. consulere 38. de simon. ubi
 Abb. n. 3. atque etiam sumitur ex c. ad nostram
 21. eod. ubi generatim prohibetur ne pro mi-
 nisterio Ecclesiastico exercendo pretium exi-
 gatur.

10. Secundo loco sub materia simoniæ ve-
 niunt res spiritualibus annexæ. Et primo si sint
 concomitanter annexæ, ut sunt corporales illæ
 actiones, quæ per se, & necessariò exercentur in
 administratione Sacramentorum, in recitatione
 Officii &c. juxta communem sententiam sunt
 materia simoniæ, & pro iis non potest quid-
 quam temporale dari tamquam pretium, &
 compensatio, ut docet S. Th. in 4. dist. 25. q. 3. art. 2.
 qu. 2. Suar. lib. 4. de sim. cap. 21. nu. 5. & seqq. Abb.
 in c. suam 29. de sim. num. 4. aliique communi-
 ter. Dixi tamquam pretium, & compensatio: nam
 posse aliquid dari titulo necessariæ sustentatio-
 nis, & stipendii, docet S. Th. ab omnibus recep-
 tus 2. 2. qu. 100. art. 2. & ostendit praxis Ecclesiæ,
 atq; etiam colligi potest ex c. Clerici 10. 1. q. 2.

11. Item si res sint consequenter annexæ spiri-
 tualibus, cujusmodi sunt Ecclesiastica bene-
 ficia,

ficia, videlicet jura perpetua percipiendi fructus
 ex bonis Ecclesiæ propter aliquod spirituale
 ministerium, sunt etiam materia simoniæ, id-
 que non solum quoad jus spirituale ordinatum
 ad præstanda spiritualia ministeria, quod est
 de Jure Divino invendibile; sed etiam quoad
 jus percipiendi redditus Ecclesiasticos, quod
 quamvis secundum se spectatum sit aliquid
 temporale, attamen quatenus titulo spiri-
 tuali annexum est, quandam spiritualita-
 tem participat, ideoque sine labe simonia-
 ca pro illo pecunia, vel aliud temporale dari aut
 accipi non potest, ut constat ex *c. Tua nos 34. de
 sim. cap. fin. de pactis*, aliisque juribus, in qui-
 bus omnis pactio seu contractus onerosus circa
 beneficia prohibetur, atque præcipitur ut abso-
 lute, & simpliciter conferantur. Desumitur e-
 tiam ex *c. si quis objecerit 7. 1. q. 3.* ubi etiam ea
 adjicitur generalis ratio, quod *quisquis horum
 alterum vendit, sine quo nec alterum provenit:
 neutrum invenditum derelinquit.* Quidquid de-
 mum sit, utrum ea beneficia sint materia simo-
 niæ Juris Divini, & naturalis, an dumtaxat si-
 moniæ Juris Ecclesiastici, quæ est quæstio
 Theologis, & Canonistis agitata, ut videre est
 apud Suar. *lib. 4. de simon. c. 24.*

12.. Item si res sint *antecedenter* annexæ spi-
 ritualibus, id est quæ secundum se antecedunt
 spiritualitatē, in quo genere sunt vasa sacra, ve-
 stes

res &c. sine simonia amplius vendi non possunt
habita ratione consecrationis aut benedictio-
nis, ita ut ejus intuitu majus pro ipsis pretium
exigatur. Utrum autem vendi saltem possint
solum ratione materiæ, & ita ut nulla pars pretii
pro consecratione aut benedictione solvatur,
est controversia inter Doctores, in qua plerique
Canonici afferunt, res ejusmodi, postquam se-
mel consecratæ aut benedictæ sunt, etiam ra-
tione solius materiæ, amplius vendi non posse,
ut testatur Suar. lib. 4. de sim. cap. 14. num. 5. Alii è-
contra, inter quos idem Suar. in eod. cap. 14. Ca-
strop. de sim. disp. 3. puncto 8. n. 2. aliique ab ipsis
relati, post D. Th. 2. 2. qu. 100. art. 4. ad 1. 2. & 3. &
clarius in 4. dist. 25. qu. 3. art. 2. qu. 3. indicant, e-
jusmodi res spectato solo jure naturali, & seclu-
sa Ecclesiæ prohibitione, posse vendi secun-
dum se spectatas ratione materiæ, modo carius
non vendantur ratione consecrationis aut be-
nedictionis: ubi tamen addit D. Thom. quod si
aliquid ejusmodi vendendum esset hominibus
profanis, seu ad usum profanum, deberet pri-
us confringi. Dicunt seclusa Ecclesiæ prohibi-
tione, quia dantur aliqua antecedenter annexa
spiritualibus, quorum venditio est expressè
prohibita ab Ecclesia, ut supra indicavimus in
hoc titulo n. 9.

13. Pœnæ de Jure Canonico statutz contra
Simoniacos plurimæ sunt, quæ tamen nec ad

X 4

quam-

quamlibet simoniæ speciem extenduntur, nec semper incurruntur ipso facto, cum nonnunquam sint ferendæ per sententiam Judicis. Primo enim nulla pœna juris incurritur propter simoniam pure mentalem, ut indicavimus supra, & docent communiter Doctores ex *c. fin. de simon.* Idque etiamsi voluntas simoniaca in aliquem actum externum proruperit, non tamen de se manifestativum simoniacæ pravitate juxta explicationem quam dedimus supra *num. 6* quamvis valde probabile sit posse tale factum per Ecclesiam puniri, ut docet *Suar. lib. 4. de sim. cap. 55. n. 10.*

14. Secundò, nec per Simoniam pure conventionalem incurritur ipso facto ulla pœna juris lata contra simoniacos, ut late probat idem *Suar. in eod. c. 55. n. 11.* quia jura ipso facto punientia Simoniam non utuntur verbis significantibus solas conventiones simoniacas, sed elationes, vel receptiones ex talibus conventionibus procedentes, ut videre est tum apud Gratianum in pluribus textibus *1. q. 1. nec non 1. q. 3.* tum in Decretalibus sub titulo *de sim.* tum præsertim in *extrav. 2. eod.* qui textus est præcipuus inter omnes, qui de pœnis simoniacorum loquuntur.

15. Tertiò, neque per simoniam mixtam, in qua soluta sit pecunia, donec traditum quoque sit spirituale, incurri ipso facto pœnas à
Jure

Jure latas contra simoniacos, docent passim Doctores, teste *Suar. eod. c. 55. n. 16. & Guttier. Canon. quest. lib. 1. cap. 9. num. 8.* Utrum autem idem juris procedat quoque in simonia mixta, in qua spirituale collatum sit, nondum tamen pecunia promissa persoluta, controvertitur inter Doctores aliis asserentibus non incurri ipso facto Ecclesiasticas pœnas à Jure latas, donec pretium quoque solutum sit; aliis contra sententibus in eo casu incurri ipso facto eadem pœnas etiam ante pretii solutionem, ut videre est apud *Garz. de benef. p. 8. cap. 1. Suar. cap. 56. n. 25. Castrop. de sim. disp. 3. puncto 22. nu. 5.* ubi pluribus juribus hanc sententiam probat. Illud tamen extra controversiam est, in simonia confidentiali satis esse ad incurrendas Ecclesiasticas pœnas, quod beneficium ab uno sit datum & ab alio receptum in confidentiam, licet accipiens vicissim suam promissionem nondum impleverit, puta pensionem nondum solverit, ut patet ex supracitatis Bullis Pii IV. & B. Pii V. de quibus diximus n. 8.

16. Quod autem attinet in particulari ad ipsas Ecclesiasticas pœnas à Jure canonico latas contra Simoniacos, notandum est triplicem potissimum Simonix speciem pœnis ipso facto incurrendis puniri per Sacros Canones, quarum una est quæ committitur in collatione Ordinis,

dinis, altera quæ in collatione beneficii, tertia quæ in Religionis ingressu.

17. Primò itaque si simonia committatur in collatione Ordinis, incurritur ipso facto excommunicatio Sedi Apostolicæ reservata tam ab Ordinante quam ab Ordinato, imò & ab iis, qui quod illa fiat mediatores extiterint, seu procuraverint, ex *extrav. 2. de sim. inter comm.* Sub hac lege comprehendi quoque primam Tonsuram docet *Suar. cit. cap. 56. nu. 5. & Laim. lib. 4. Theol. mor. tract. 10. cap. ult. §. 7. n. 71.* aliique cum ipsis addit *Navar. lib. 5. conj. 59. de sim. Avila p. 3. de cens. disp. 5. dub. 9. & Laim. cit. loco*, etiam simoniam commissam in Reverendis seu dimissoriis censi commissam in Ordine, ad quem ordinantur tamquam media.

18. Præterea simoniace Ordinans, spectato jure communi Decretalium est ipso facto suspensus à collatione omnium Ordinum saltem per triennium: Ordinatus autem per talem simoniam suspensus est ab Ordine sic suscepto, donec dispensationem super hoc per Sedem Apostolicam obtinere meruerit, ut patet ex *cap. penult. de sim. Dixi spectato jure communi decretalium.* Attentis etiam recentioribus juribus, amplius etiam extenditur pœna ista suspensionis. Nam quod attinet ad simoniace ordinantem, generaliter decernitur in *Constit. 91. Sixti V. quæ incipit Sanctum & salutare*, ut sit eo ipso

suspensus à quorumcumque Ordinum, atque adeo ipsius Tonfuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existat, aliisque gravioribus pœnis pro tempore existentis Rom. Pontificis arbitrio puniatur. Quod autem attinet ad simoniace ordinatum, docent communiter Doctores ordinatum suspendi non solum ab Ordine sic suscepto, sed etiam ab aliis omnibus ordinibus, quos habet, quia in *extrav. 2. de sim. inter comm.* dicitur generaliter, quod omnes illi, qui simoniacè ordinati fuerint, à suorum sint Ordinum executione suspensi. Ita Suar. *de cens. disp. 31. sect. 4. n. 33.* Adde & tempus suspensionis ita ordinati prorogatum fuisse usque ad decennium sine spe dispensationis à B. Pio V. *const. 5.* quæ incipit *Cum primum.*

19. Alia etiam plura decreta sunt contra simoniam quæ committatur in collatione vel susceptione Ordinis, quæ videri possunt in cit. *Bulla 5. B. Pii V. Cum primum,* & in cit. *Bulla 91. Sixti V. Sanctum & salutare,* quam Bullam etiam Clemens VIII. in sua *Const. 40. Romanum,* reduxit ad terminos Sacrorum Canonum, & Constitutionis 7. Pii II. & Concilii Trid. attemen quoad pœnas simoniacorum illam confirmavit.

20. Altera species simoniæ specialiter punita per Sacros Canones pœnis ipso facto incur-

rendis, est quæ committitur circa beneficia. Primò igitur si quis simoniace conferat vel procuret alteri beneficium seu officium Ecclesiasticum, media electione, postulatione, confirmatione, provisione, seu quavis alia dispositione, est ipso facto excommunicatus excommunicatione reservata Summo Pontifici, quemadmodum excommunicatus etiam est, qui ita simoniace receperit beneficium aut officium Ecclesiasticum, necnon qui mediatores extiterint seu procuraverint, quod simonia committatur, ex cit. *extrav. 2. de sim.*

21. Præterea ex ead. *extrav.* si simoniace fiat provisio & collatio beneficii, est irrita & nulla, unde per ejusmodi provisionem jus nullatenus acquiritur, & sic recipiens beneficium non facit fructus suos, sed ad illorum omnium, quæ percepit, restitutionem sub animæ suæ periculo adstrictus est. Idque procedit etiam si simonia commissa fuerit ab aliquo tertio, & beneficium recipiens illam sciverit & non contradixerit, ut sumitur ex *c. sicut tuus 33. de sim.* Quod si contradixerit, & hoc non obstante, ante collationem beneficii sciat pecuniam datam esse, neque tunc potest acceptare beneficiū, quia ad illud effectus est inhabilis ut colligitur ex *c. penult. de elect.* Si demum neq; sciverit neq; contradixerit eo quod nullam suspicionem habuit de simonia à tertio commissa; tunc distinguendum est vel

vel enim ea simonia commissa fuit in odium beneficiarii, puta ad effectum ex beneficio posse privari debeat titulo simoniæ: vel ea simonia commissa fuit in favorem beneficiati, ab amico vel consanguineo. Si simonia commissa fuerit à tertio in odium beneficiati, qui illam penitus nesciens receperit beneficium, collatio beneficii valida est ex cit. *c. sicut tuis*, quia dolus & fraus nemini patrocinari debet: si autem amicus ignorante beneficiato pecuniam dederit; tunc beneficiatus simul ac id cognoscat, tenetur dimittere beneficium ejusque fructus, ut colligitur ex eod. *c. sicut tuis* & ex cit. *c. penult. de elect.* ubi etiam dicitur, non posse Episcopum dispensare super Prælatura, quæ per simoniam collata fuerit etiam ignorante beneficiato quamvis circa eum qui ignoranter recipit simplex beneficium per simoniacam pravitatem, post liberam resignationem, Episcopi dispensatio toleretur.

22. Quod attinet speciales pœnas, quibus particulariter punitur simonia confidentialis, videri potest in Bullis Pii IV. & B. Pii V. quas citavimus n. 3.

23. Tertia species simoniæ, quæ per Sacros Canones Ecclesiasticis pœnis ipso facto punitur, est quæ committitur in Religionis ingressu, de qua sermo est in *extravag. 1. de sim. inter comm.* Si enim pecunia aut aliud temporale detur, non

pro sustentatione ingredientis, pro qua est consuetudo dandi dotem in pluribus Monasteriis Monialium ubi praesertim Monasterium sit tenue, sed pro ipso Religionis ingressu, incurritur excommunicatio Sedi Apostolicæ reservata, tam à dantibus quàm à recipientibus: nisi tamen aliquid ab ingredientibus detur purè & spontè & plena liberalitate, omnique pactione cessante, in quo casu potest illud recipi licitè cum gratiarum actione juxta textum in *ead. extrav.* Quod si prædicta simoniaca exactio pretii temporalis pro Religionis ingressu committatur à Capitulo vel Conventu, incurritur ab eodem poena suspensionis reservata Sedi Apostolicæ, ex *ead. extrav.*

24. Præterea si quis ita fuerit simoniace in Religionem admissus, indiget dispensatione ad hoc ut possit in eodem Monasterio remanere, ut colligitur ex *ead. extrav.* quamvis cæterò quin ejus professio sit valida juxta omnes Doctores teste Suar. *lib. 4. de sim. cap. 57. n. 7.* Unde non habita dispensatione debet ex illo Monasterio expelli quod simoniace est ingressus, & in loco arctioris regulæ ad agendum perpetuam poenitentiam collocari, ut statuitur in *cap. Quoniam 40. de simon. & cap. de Regularibus 25. eod.* Utrum autem hæc poena quali relegationis à Monasterio sit poena læsæ sententiæ vel

vel ferendæ, videri potest examinatum ab eod.
Suar. in cit. c. 57. n. 8.

25. Pro aliis Simonix speciebus, hoc est quæ neque committantur circa Ordines, neque circa beneficia, neque circa Religionis ingressum, docent plures Doctores apud eundem Suar. cap. 55. num. 5. ex parte materiæ nullas esse pœnas ipso jure latas seu quæ de facto incurrantur, sed dumtaxat esse ferendas à Judice pro criminis qualitate: quamvis non desint qui oppositum sentiant, prædictas scilicet pœnas excommunicationis &c. ipso facto incurri à quolibet simoniacò, inter quos ita sentientes citatur Garz. 8. p. de beneficiis cap. 1.

26. Circa pœnas à Judice contra simoniacos ferendas una certa regula præscribi non potest, cum ferendæ sint pro criminis qualitate. Generaliter tamen ex statuto Juris aliquæ pœnæ veniunt imponendæ, inter quas recensetur depositio ab officio, & beneficio ex cap. Cum super 2. de confessis cap. sicut 6. de sim. & cap. Erga simoniacos III. 1. quest. 1. Item infamia, quæ pro quacumque gravi simonia imponi debet ex c. ult. 1. q. 3. Videri potest Host. in Sum. tit. de simon. §. qua pœna feriatur.

27. Judex competens Simonix est solus Judex Ecclesiasticus, etiamsi laicus sit simoniacus, ut docet Glos. communiter recepta in c. cum sit 8. de foro compet. v. Malefactores; & ad illam

illam accusandam quilibet Catholicus admittitur, etiam servus contra Dominum, & quilibet criminofus, ex *c. si Dominus 3. & c. tanta est 7. de simon.* Quinimo in supracitata *exti. c. 2. de sim. inter comm.* omnibus generaliter dilucetius præcipitur in virtute Sanctæ Obedientiæ, ut eos omnes, quos simoniam ejusmodi commisisse, vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Summo Pontifici, vel cui idem Pontifex duxerit committendum, per se, vel alios revelare quantocius non omittant.

28. Ut prædictus Judex Ecclesiasticus sententiam ferat contra Simoniacum requiritur sufficiens probatio criminis, quæ habetur non solum iis modis quibus alia crimina probari solent, puta per criminofæ confessionem, per testes, & per instrumenta authentica, sed etiam per signa evidentia, & conjecturas, juxta textum in *c. sicut 6. de sim.* quamvis cæteroquin in criminibus requirantur regulariter probationes luce meridiana clariores, ut alibi diximus ex *l. fin. C. de probat.* Hoc autem statutum est tum ob atrocitatem hujus criminis, in cujus odium admittuntur probationes per præsumptiones, sicut, & in crimine hæresis, ut notat Abb. in *eod. c. sicut n. 3.* tum etiam quia crimen simoniæ solet occulte committi, unde difficilis est probationis: in hujusmodi autem criminibus, ne impunita maneant, admittuntur probatio-

bationes per conjecturas, & indicia evidentia,
ut tradit Redoan. tract. de sim. p. 4. cap. 6. n. 31.

& seqq.

29. Talibus conjecturis utendum etiam est,
si quando constet aliquid temporale datum es-
se, ut cognoscatur an illud datum fuerit gratui-
to, & liberaliter, an potius per modum pretii
pro re spirituali. In eo enim casu tria potissi-
mum attendenda sunt, per textum in cap. & s.
questiones 18. de sim. Primò qualitas personæ
dantis, & accipientis, ut à quo & cui, videlicet
an à paupere diviti, vel è converso, sive à divi-
te locupleti datum fuerit: de nobili enim, &
divite facilius præsumitur gratuita donatio, ad
quam præsumptionem etiam juvat vitæ inte-
gritas, amicitia &c. Secundò attendenda est
quantitas rei datæ, utrum scilicet res sit magni
vel minoris pretii, seu utrum sit magnum aut
parvum id, quod datum est, respectivè ad dan-
tem, & accipientem; quia si sit res modicæ
quantitatis, & valoris, quæ de se non sit satis
ad alliciendum, vel pervertendum animam
accipientis, præsumitur potius gratuito dona-
ta. Tertiò denique consideranda est circum-
stantia temporis sive occasio dationis: si enim
v. g. urgente necessitate aliquid temporale de-
tur, præsumitur datum potius ad subvenien-
dum necessitati, quàm ex voluntate simoniaca.
Ista tamen intelligenda sunt, ubi cæteroquin in
con-

contrarium non detur fortius aliquod argumentum probans rem datam esse animo simoniaci.

T I T. VI.

De Hæreticis, Schismaticis, & Apostatis.

1. **I**Nter delicta quæ speciali modo Deum principaliter offendunt, numerantur quoque quæ præsentī hac rubrica concluduntur, de quibus singulis extant in 5. Decretalium distinctæ rubricæ.

2. Hæresis est voluntarius error intellectus, quem quis pertinaciter habet contra aliquam veritatem fidei Catholicæ, quam suscepit, seu professus est. Qui enim eandem fidem nunquam professus est, non dicitur propriè hæreticus, sed paganus, seu infidelis, aut Judæus. Quod præsertim intellige si neque fidem humanam unquam habuit in Christum. Talem errorem proprium hæresis contrahit non solum qui positivè dissentit articulo, quem cognoscit esse articulum fidei Catholicæ, sed etiam qui positivè dubitat de aliquo articulo, quem scit esse ab Ecclesia definitum, seu propositum judicans non esse certam illius veritatem: certitudo enim omnium articulorum fidei est de fide; unde qui talem certitudinem non admittit,

po-